

2020 / Vol:6, Issue:26 / pp.688-696

RESEARCH ARTICLE

Arrival Date : 30.03.2020

Published Date : 12.05.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.317>

Reference : Yılmaz, M. & Abakay, U. (2020). "Spor Yapan Ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(26):688-696.

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

The Investigation Of The Problem Solving Skills Of High School Students Doing and Not Doing Physical Exercise

Mustafa YILMAZ

Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Gaziantep/Türkiye

Doç.Dr. Uğur ABAKAY

Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi.Spor Yöneticiliği Bölümü. Gaziantep/Türkiye

ÖZET

Bu araştırma, spor yapan ve yapmayan orta öğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır. Çalışmada ayrıca, öğrencilerin yaş, cinsiyet, spor yapma yılı, aile gelir düzeyi, öğrenim düzeyi, anne-baba eğitim durumu değişkenleri açısından da farklılıklar incelenmiştir. Çalışma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Gaziantep ilinde öğrenim gören spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencileri üzerinde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmıştır. Çalışmaya 421 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Eksik veya yanlış doldurulan ölçekler çalışma dışı bırakılmış ve toplam 357 öğrencinin (172 bayan, 185 erkek) doldurduğu ölçekler çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla Türkçe'ye uyarlaması Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 22.0 programından yararlanılmıştır.

Sonuç olarak, araştırma grubunda yer alan ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme becerileri olumlu olarak değerlendirilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından erkek öğrencilerin daha olumlu olduğu, yaş, öğrenim düzeyi, aile gelir düzeyi değişkenleri açısından farklılık görülmemiştir. Spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilerden daha olumlu problem çözme becerileri görülmüş olup, spor yapanlar arasında yapılan karşılaştırmada, spor yapma yılı yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim durumu açısından farklılık görülmezken, baba eğitim durumu yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla spor ile uğraşmanın gelişim çağında olan çocukların problem çözme becerilerinin gelişiminde önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Anahtar sözcükler: Spor, Problem Çözme, Orta öğretim

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate problem solving skills of the high school students who do physical exercise and who don't do it. This study also researches different variables affecting problem solving skills such as age, gender, income level of the families, the exercise period and education level of themselves and their parents. The study based on the criteria of voluntariness was performed on the students doing and not doing sport in Gaziantep in 2019-2020 education year. 421 one students participated in the study. The missing or false measurements were excluded from the study. The study was completed by 357 students (172 girls and 185 boys). The data were collected using 'Problem Solving Skill Questionnaire' developed by Heppner and adapted into Turkish by Şahin. Data analysis was performed by SPSS statistics software 22.0 version.

In conclusion, the study showed that problem solving skills of the high school students who participated in the study was evaluated as positive. When the students were compared in terms of gender, it was seen that boys' problem solving skills were higher than girls. There were no significant differences between the students in terms of age, education level and income level of their parents. It was showed that the students doing physical exercise were beter at problem solving skills

than those not doing sport. Also, when the students doing sport were compared with each other, the students with long exercise period had better problem solving skills. Although no difference was found between the students in terms of mothers' education level, the students whose fathers had higher education level had important differences in their problem solving skills. Consequently, doing physical exercise provide the students to improve their problem solving skills.

Key Words: Sport, Problem Solving Skills, High School

1. GİRİŞ

Spor önceden daha çok oyalanmak için yapılan bir araç gibi görülürken günümüzde ise parasal, siyasi, uluslar arası etkileşim, reklam, kitlesel, kurumsallaşma, cinsiyet, engelliler, meslek haline getirme gibi kelimelerle bir arada kullanılmaktadır. Yani çağımızda bireyin toplumla olan ilişkisinde önemli ve farklı etkileri olan bir kavram haline gelmiştir. Bu nedenle spor günümüzde artık çok hedefli, çok özellikli ve çok çeşitli bir hale gelerek globalleşmiştir (Yetim, 2000).

Bulduğumuz çağda spor insan yaşamıyla bir bütün halindedir. Bu yüzden insan; yaşamının hangi evresinde olursa olsun, düzenli ve sistematik bir şekilde spor yapmalıdır. Bu şekilde yapılan spor bireyi hem ruhsal hem fiziksel açıdan daha sağlıklı hale getirecektir. Dolayısıyla spor insan hayatında daha fazla yer kaplamalıdır (Atasoy ve Kuter, 2005).

Spor, çağımızı incelediğimizde insanların bedensel ve ruhsal gelişimine katkıdan daha da öteye geçmiştir. Spor bireylerin beraber hareket edebilme becerisi ve toplulukları bir arada tutma özelliğiyle sosyalleşmeye katkı sağlayan önemli bir etken olarak görülmektedir. Spor bireyleri aktif halde tutmanın en önemli olgularındandır. Spor insan hayatındaki olumsuz etkilerden ve tekdüzelikten kurtulmanın etkili yollarından biri olarak görülmektedir (Küçük ve Koç, 2004).

Sporun bireylerin karakter gelişimi üzerinde olumlu etkileri yadsınamaz. Bu sebeple gelişmiş toplumlarda spora son derecede önem verilmekte ve bireyler çocukluktan itibaren spora yönlendirilmektedir. Gelişmiş toplumlarda spor, artan iş bölümü ile sosyallik arasında adeta bir köprü görevi görmektedir. (Duman ve Kuru, 2010) Sporun her çeşidinde bireyler disiplinli hareket edebilme, kurallara uyma, bulunduğu gruba kendini ait hissetme ve müsabaka sonrasında duygularını paylaşma gibi hislere yaşantıları içerisinde sahip olurlar (Yıldırım ve Özcan, 2011).

Kişilerin yaratıcılığının artmasında ve bununla bağlantılı olarak problem çözme becerisini elde etmelerinde sporun önemli bir etkisi olduğu saptanmaktadır (Adair, 2000).

Hayata adapte olabilmek için bireylerin bazı yeteneklere sahip olması gerekir. Problem çözme becerisi kişilerin hem kendilerini geliştirmelerine hem de diğer insanlarla olan etkileşimini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu durumu ilerleyen yaşlara gelmiş kişiler için söylediğimiz gibi ergenlik durumu içindeki bireyler adına da söylememiz mümkündür. Çünkü bu dönemde bireyler artık gelişim özellikleri itibariyle çocukluk çağından yetişkinliğe doğru adım atarlar (Çok, 2007).

İnsanın karşılaştığı zorluğu problem olarak ifade etmek mümkündür. Problem çözme ise karşılaşılan zorluğun çözüme kavuşturulmasıdır. İnsanlar yaşamı boyunca farklı problemlerle yüzleşmek zorunda kalır bu problemlere her bireyin sergilediği davranış farklı şekillerdedir bireyler bu problemlere karakteristik özelliklerine göre farklı çözümler üretir (Dündar, 2009).

Matematiğin için de fazlaca karşımıza çıksa da problem çözme sadece bu dala özgü bir durum değildir. Yaşantımız boyunca meydana gelen her türlü zorluk ve bu zorlukların çözülmesini bekleyen olayların tümü bir problemdir ve karşılaşılan her problem çözüm aşamasını içerisinde barındırmaktadır (Ağır, 2007).

Problem çözme konusunda sıkıntı yaşayan insanlar problemlerini çözebilen insanlara oranla öz güven kaybı yaşamakta ve olumsuz duyguları daha fazla barındırmaktadır. Bu tarz insanların başkalarının isteklerini sezebilmekte eksik oldukları ve duyuşsal problemlerinin daha yüksek olduğu kanısına varılmıştır (Heppner, Baumgardner ve Jakson, 1985).

Problem çözme becerisi küçük yaşlardan süregelerek öğrenilir ve okul dönemlerinde gelişmeye devam eder. Öğrenciler problem çözme aşamalarında kendilerini ne kadar geliştirirlerse problem çözme başarıları da o denli artar. Problem çözme aşamaları eğitim de aktif olarak kullanılırsa kişilerin üst bilişsel düşünme yetenekleri artar. Bu sayede kendi sıkıntılarını çözebilen olaylara farklı bakış açıları getiren ve bilimsel becerilerini kullanarak günün koşullarına ayak uyduran bireyler yetişebilir (Mayer, 1992).

Bireyin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi, kabiliyetlerini arttırabilmesi ve aynı zamanda sosyal becerilerini geliştirebilmesi için spor yapmak toplum tarafından kabul görmektedir. Sosyalliğin gelişmesinde önemli bir katkısı olan spor, insanın çevresiyle olan ilişkilerini geliştirmesinde etkilidir (Ramazanoğlu vd, 2005).

Bu bağlamda bakıldığında spor günümüzde artık sadece fiziksel bir etkinlik olarak görülmemekte bireyin sosyal ve psikolojik durumuna da etki ettiği görülmektedir. Yapılan çalışma da ortaöğretim grubundaki öğrencilerin problemlerini çözme de spor yapma durumlarının ne derecede etkili olduğu incelenecektir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma spor yapan ve yapmayan orta öğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır. Çalışmada ayrıca, öğrencilerin yaş, cinsiyet, spor yapma yılı, aile gelir düzeyi, öğrenim düzeyi, anne-baba eğitim durumu değişkenleri açısından da farklılıklar incelenmiştir. Çalışma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Gaziantep ilinde öğrenim gören spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencileri üzerinde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmıştır. Çalışmaya 421 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Eksik veya yanlış doldurulan ölçekler çalışma dışı bırakılmış ve toplam 357 öğrencinin (172 bayan, 185 erkek) doldurduğu ölçekler çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından 9 soruluk kişisel bilgi formu ile Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır. PÇE, Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilmiş olup, Türkçe'ye uyarlaması Şahin, Şahin ve Heppner tarafından (1993) yapılmıştır. Ölçek, 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; (6) Her zaman böyle davranırım, (5) Çoğunlukla böyle davranırım, (4) Sık sık böyle davranırım, (3) Arada sırada böyle davranırım, (2) Ender olarak böyle davranırım, (1) Hiçbir zaman böyle davranmam olarak derecelendirilen 6'lı likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı. 82 olarak bulunmuştur. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 36, en yüksek puan 210'dur. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendisini yetersiz olarak algıladığını ortaya koymaktadır (Savaşır ve Şahin, 1997).

Araştırmada verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22.0 programından yararlanılmıştır. Çalışmadaki verilerde, betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki farklılığın tespitinde independent sample t-testi ve One Way Anova analizlerinden yararlanılarak, sayısal veriler tablolar halinde yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, ölçekten elde edilen verilere yapılan istatistiksel analizler sonucunda ortaya çıkan sonuçların tablo ve tablo altı açıklamalar şeklinde gösterimi yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırma grubunun problem çözme ölçeğinden elde ettikleri puanların genel ortalaması

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	ss.
Toplam Puan	357	47.00	147.00	107.74	15.21

Tablo 1'de araştırma grubunun problem çözme ölçeğinden elde ettikleri puanların genel ortalaması verilmektedir. Buna göre çalışma grubunda yer alanların problem çözme becerileri genel ortalamalarının 107.74 ± 15.21 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırma grubunun cinsiyet ve spor yapma değişkenleri açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

		N	ort.	ss	t	p
Cinsiyet	Erkek	172	105.19	15.54	-3.087	0.002
	Kız	185	110.11	14.55		
Spor Yapma	Evet	154	105.23	14.55	-1.656	0.033
	Hayır	203	109.89	15.63		

Tablo 2.'de araştırma grubunun problem çözüme ölçeğinden elde ettikleri puanların cinsiyet ve spor yapma değişkenleri açısından karşılaştırması verilmektedir. Cinsiyet değişkeninde gruplar arasında erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p < 0.05$). Buna göre kız öğrencilerin elde ettikleri puan ortalaması (110.11 ± 14.55), erkek öğrencilerin puan ortalamasından (105.19 ± 15.54) anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Spor yapma değişkeninde gruplar arasında spor yapanlar lehine anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p < 0.05$). Buna göre spor yapan öğrencilerin elde ettikleri puan ortalaması (105.23 ± 14.55), spor yapmayan öğrencilerin puan ortalamasından (109.89 ± 15.63) anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırma grubunun yaş değişkeni açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	532.809	4	133.202	.573	.682
Grup içi	81843.964	352	232.511		
Toplam	82376.773	356			

Gruplar, 1.grup:14 yaş, 2.grup:15 yaş, 3.grup:16 yaş, 4.grup:17 yaş, 5.grup:18 yaş

Tablo 3'de araştırma grubunun problem çözüme ölçeğinden elde ettikleri puanların yaş değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 4. Araştırma grubunun öğrenim düzeyi açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	283.415	3	94.472	.406	.749
Grup içi	82093.358	353	232.559		
Toplam	82376.773	356			

Gruplar, 1.grup: 9.sınıf, 2.grup:10.sınıf, 3.grup: 11.sınıf, 4.grup:12.sınıf

Tablo 4'de araştırma grubunun problem çözüme ölçeğinden elde ettikleri puanların öğrenim düzeyi değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 5. Araştırma grubunun spor yapma yılı değişkeni açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

	KT	sd	KO	F	p	Fark
Gruplar arası	2633.740	4	658.435	3.295	.013	3-1
Grup içi	29773.306	149	199.821			4-1
						4-2
Toplam	32407.045	153		5-1	5-2	

Gruplar, 1.grup: 1 yıl, 2.grup:2 yıl, 3.grup: 3 yıl, 4.grup:4 yıl, 5.grup:5 yıl

Tablo 5'de araştırma grubunun problem çözüme ölçeğinden elde ettikleri puanların spor yapma yılı değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p < 0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, spor yapma yılı 5 ve 4 yıl olanların 1 ve 2 yıl olanlardan daha düşük puanlar elde ettikleri, spor yılı 3 yıl olanlarında 1 yıl olanlarda daha düşük puanlar elde ettikleri tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, spor yapma yılı yüksek olanların problem çözüme becerilerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 6.Araştırma grubunun aile gelir düzeyi açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	80.336	2	40.168		
Grup içi	82296.437	354	232.476	.173	.841
Toplam	82376.773	356			

Gruplar, 1.grup: Düşük, 2.grup: Orta, 3.grup: Yüksek

Tablo 6’da araştırma grubunun problem çözme ölçeğinden elde ettikleri puanların aile gelir düzeyi değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 7.Araştırma grubunun anne eğitim düzeyi açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	199.720	2	99.860		
Grup içi	82177.053	354	232.139	.430	.651
Toplam	82376.773	356			

Gruplar, 1.grup: İlköğretim, 2.grup: Lise, 3.grup: Üniversite

Tablo 7’de araştırma grubunun problem çözme ölçeğinden elde ettikleri puanların anne eğitim düzeyi değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 8.Araştırma grubunun baba eğitim düzeyi açısından ölçekten elde ettikleri puanların karşılaştırması

	KT	sd	KO	F	p	Fark
Gruplar arası	1809.947	3	603.316			3-1
Grup içi	80566.826	353	228.235	2.643	.049	4-1
Toplam	82376.773	356				4-2

Gruplar, 1.grup: İlköğretim, 2.grup: Lise, 3.grup: Üniversite, 4.grup: Lisansüstü

Tablo 8’de araştırma grubunun problem çözme ölçeğinden elde ettikleri puanların baba eğitim durumu değişkeni açısından karşılaştırması verilmektedir. Buna göre gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, baba eğitimi lisansüstü olanların ilköğretim ve lise olanlardan, Üniversite olanların ilköğretim olanlardan daha düşük puanlar elde ettikleri tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, baba eğitim durumu yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde çalışma verilerinden elde edilen sonuçların tartışmasına yer verilmiştir.

Çalışmada yer alan orta öğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin yapılan değerlendirmede elde edilen genel ortalamalarının 107.74 ± 15.21 olduğu tespit edilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 210, en düşük puan 36 olduğuna göre, çıkan sonuç çalışmamızda yer alan ortaöğretim öğrencilerinin genel olarak problem çözme becerilerinin ortalamasının altında, yani olumlu yönde olduğu söylenebilir.

Sezen ve Paliç (2011) ortaöğretim öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin problem çözme becerilerinin yeterli düzeyde olduğunu saptamışlardır. Yıldırım vd. (2011) ortaöğretim öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin problem çözme becerilerinin iyiye yakın düzeyde olduğunu saptamışlardır. Yalçın, Tetik ve Açıköz (2009) yüksekokul öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin problem çözme becerisi açısından algılarının yeterli düzeyde olduğunu saptamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Cinsiyet değişkeni açısından yapılan karşılaştırmada, kız öğrencilerin ettikleri puan ortalaması (110.11 ± 14.55), erkek öğrencilerin puan ortalamasından (105.19 ± 15.54) anlamlı bir şekilde yüksek

olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla erkek öğrencilerin problem çözme becerilerinin kız öğrencilerden daha olumlu olduğu söylenebilir.

Korkut (2002) ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme becerileri üzerine yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin problem çözme becerilerinin kız öğrencilerin problem çözme becerilerinden daha yüksek olduğunu saptamıştır. Ünüvar (2003) ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada problem çözme becerisinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha aceleci, kaçınan ve değerlendirici yaklaşım sergilediğini saptamıştır. Çelikkaleli ve Gündüz (2010) ergen bireyler üzerine yaptıkları çalışmada erkeklerin kızlara göre problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Türkçapar (2009) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri ile ilgili yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin problem çözme becerilerini kadınlardan fazla olduğunu saptamıştır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir. Ancak literatürde bu konu ile alakalı çok farklı sonuçlar da mevcuttur. Erdem ve Genç (2015) ortaöğretim öğrencileri ile ilgili yaptıkları çalışmada problem çözme becerisinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark içermediğini saptamışlardır. Genç ve Kalafat (2010) öğretmen adayları ile ilgili yaptıkları çalışmada problem çözme becerileri arasında cinsiyet durumunun anlamlı bir farka neden olmadığını saptamışlardır. İnel, Evrekli ve Türkmen (2011) sınıf öğretmen adayları ile ilgili yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkeninin problem çözme becerisinde bir fark ortaya koymadığını saptamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızla benzerlik göstermemektedir.

Spor yapma değişkeni açısından yapılan karşılaştırmada, spor yapan öğrencilerin elde ettikleri puan ortalaması (105.23±14.55), spor yapmayan öğrencilerin puan ortalamasından (109.89±15.63) anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla spor yapan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

Karabulut ve Ulucan (2011) yetiştirme yurdunda kalan öğrenciler ile ilgili yaptıkları çalışmada spor yapmayan öğrencilerin spor yapan öğrencilere göre problem çözmede daha kaçınan bir davranış ortaya koyduklarını saptamışlardır. Canan ve Ataoğlu (2010) yaptıkları çalışmada takım sporu ile uğraşmanın problem çözme becerisine olumlu katkı sağladığını saptamışlardır. Baki (2019) üniversitede öğrenim gören genç bireyler ile ilgili yaptığı çalışmada sporun iletişim becerisi ve problem çözme becerisi üzerine olumlu yönde etkisi olduğunu saptamıştır. Kul ve Demirel (2015) ortaöğretim seviyesindeki öğrenciler ile ilgili yaptıkları çalışmada spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre sosyal becerilerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Özyürek vd. (2015) yaptıkları çalışmada okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin çocuğun sosyal becerilerini geliştirdiğini saptamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma grubunun yaş değişkeni, öğrenim düzeyi ve aile gelir düzeyi açısından yapılan karşılaştırmalarda gruplar arası farklılıklara rastlanmamıştır.

Çağlayan, Taşgın ve Yıldız (2008) spor yapan ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler ile ilgili yaptıkları çalışmada aile gelir düzeyinin problem çözme becerisi üzerine anlamlı bir fark ortaya çıkarmadığını saptamışlardır.

Elkin ve Karadağlı (2015) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada gelir düzeyinin problem çözme becerisi üzerine etkisi olmadığını saptamışlardır. Ayancı (2019) bireysel ve takım sporu yapan bireyleri incelediği çalışmada yaş değişkeninin ve gelir düzeyinin problem çözme becerisi üzerine etkisi olmadığını saptamıştır. Ünüvar (2003) ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada sınıf düzeyi değişkeninin problem çözme becerisi üzerine anlamlı bir fark ortaya çıkarmadığını saptamıştır. Kanbay vd. (2013) lisans eğitimi gören hemşireler üzerine yaptıkları çalışmada yaş ve sınıf düzeyi değişkeninin problem çözme becerisi üzerinde anlamlı bir fark ortaya koymadığını saptamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Spor yapan orta öğretim öğrencilerinin, spor yapma yılları açısından yapılan karşılaştırmalarda gruplar arası anlamlı farklılıklara rastlanmıştır ($p<0.05$). Spor yapma yılı 5 ve 4 yıl olanların 1 ve 2 yıl olanlardan daha düşük puanlar elde ettikleri, spor yılı 3 yıl olanların da 1 yıl olanlarda daha düşük puanlar elde ettikleri tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, spor yapma yılı yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

Literatürde spor yapma yılının problem çözme becerilerine etkisini inceleyen çalışma kısıtlı sayıda ancak Yıldırım ve Özcan (2011) ortaöğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini inceledikleri çalışmada spor yapma yılının sosyal beceri üzerine etkisi olmadığını saptamışlardır. Bu sonuç çalışmamızla benzerlik göstermemektedir.

Anne eğitim düzeyi değişkeni açısından yapılan karşılaştırmalarda gruplar arasında herhangi bir farklılığa rastlanamamıştır ($p>0.05$).

Serin ve Derin (2008) ilköğretim düzeyinde yaptıkları çalışmada anne eğitim düzeyinin problem çözme becerisinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını saptamışlardır (35). Genç ve Kalafat (2010) öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmada anne eğitim düzeyinin problem çözme becerisinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını saptamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Baba eğitim durumu değişkeni açısından yapılan karşılaştırmada gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Baba eğitimi lisansüstü olanların ilköğretim ve lise olanlardan, üniversite olanların ilköğretim olanlardan daha düşük puanlar elde ettikleri tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, baba eğitim durumu yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

Yıldırım vd. (2011) ortaöğretim öğrencileri ile ilgili yaptıkları çalışmada baba eğitim durumunun problem çözme becerisinde anlamlı bir farka neden olduğunu saptamışlardır. Çeviker, Turkey ve Aydın (2016) ortaokul öğrencileri ile ilgili yaptıkları çalışmada baba eğitim durumunun problem çözme becerisinde anlamlı bir farka neden olduğunu saptamışlardır. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, araştırma grubunda yer alan ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme becerileri olumlu olarak değerlendirilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından erkek öğrencilerin daha olumlu olduğu, yaş, öğrenim düzeyi, aile gelir düzeyi değişkenleri açısından farklılık görülmemiştir. Spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilerden daha olumlu problem çözme becerileri görülmüş olup, spor yapanlar arasında yapılan karşılaştırmada, spor yapma yılı yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim durumu açısından farklılık görülmezken, baba eğitim durumu yüksek olanların problem çözme becerilerinin daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla spor ile uğraşmanın gelişim çağında olan çocukların problem çözme becerilerinin gelişmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Adair, J. (2000). Karar Verme ve Problem Çözme (Çev.:Nurdan Kalaycı), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Ağır, M. (2007). “Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atasoy, B. & Kuter, F.Ö. (2005). “Küreselleşme Ve Spor”, Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(1):11-22.
- Ayancı, H. (2019). “Bireysel ve Takım Sporunu Yapan Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Baki, E. (2019). “Gençlerin Spora Katılım Düzeylerine Göre İletişim Becerileriyle Problem Çözme Yeteneklerinin İncelenmesi (Erzurum İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Canan, F. & Ataoğlu, A. (2010). “Anksiyete, Depresyon ve Problem Çözme Becerisi Algısı Üzerine Düzenli Sporun Etkisi”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11:38-43.
- Çağlayan, H.S.; Taşgın, Ö. & Yıldız, Ö. (2008). “Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1):62-77.
- Çelikkaleli, Ö. & Gündüz, B. (2010). “Ergenlerde Problem Çözme Becerileri ve Yetkinlik İnançları”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2):361-367.
- Çeviker, A.; Turkay, H. & Aydın, A.D. (2016). “Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin VII ve VIII. Sınıf Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi”, *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1):58-65.
- Çok, F. (2007). *Farklı Bağlamlarda Ergen Gelişimi*, Ankara, İmge Kitabevi.
- Duman, S. & Kuru, E. (2010). “Spor Yapan ve Spor Yapmayan Türk Öğrencilerin Kişisel Uyum Düzeylerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1):18-26.
- Dündar, S. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2):139-150.
- Elkin, N. & Karadağlı, F. (2015). “Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi”, *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1):11-18.
- Erdem, A.L. & Genç, G. (2015). “Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Eleştirel Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki”, *OPUS- Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5(8):32-44.
- Evrekli, E.; İnel, D. & Türkmen, L. (2011). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Araştırılması”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29):167-178.
- Genç, S.Z. & Kalafat, T. (2010). “Öğretmen Adaylarının Empatik Becerileri ile Problem Çözme Becerileri”, *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2):135-147.
- Hepner, P.P.; Baumgardner, A.H. & Jakson, J. (1989). “Depression and Attributional Style: Are They Related?”, *Cognitive Therapy and Research*, 9:105-113.
- Hepner, P.P & Peterson, C.H. (1982). The Development and Implications of a Personal-Problem Solving Inventory”, *Journal of Counseling Psychology*, 29:66–75.
- Kanbay, Y.; Aslan, Ö.; Işık, E. & Kılıç, N. (2013) “Hemşirelik Lisans Öğrencilerinin Problem Çözme ve Eleştirel Düşünme Becerileri”, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3):244-251.
- Karabulut, E. & Ulucan, H. (2011). “Yetiştirme Yurdunda Kalan Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi (Kırşehir İli Örneği)”, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1):227-238.
- Korkut, F. (2002). “Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22:177-184.

- Kul, M. & Demirel, M. (2015). "Lise Öğrencilerinin Spor Değişkenine Göre Sosyal Beceri ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması", *International Journal of Cultural and Social Studies*, 1:41-54.
- Küçük, V. & Koç, H. (2004). "Psiko-Sosyal Gelişim ve Spor Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10:131-141.
- Mayer, R.E. (1992). *Thinking, Problem Solving, Cognition*, Eecond Edition, WH Freeman and Company, Newyork.
- Özyürek, A.; Özkan, İ.; Begde, Z. & Yavuz N.F. (2015). "Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Spor", *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(3):479-488.
- Ramazanoğlu, F.; Karahüseyinoğlu, M.F.; Demirel, E.T.; Ramazanoğlu, M.O. & Altungül, O. (2005). "Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi", *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 3(3):153-157.
- Savaşır, İ. & Şahin, N.H. (1997). *Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Serin, B.N. & Derin, R. (2008). "İlköğretim Öğrencilerinin Kişilerarası Problem Çözme Becerisi Algıları ve Denetim Odağı Düzeylerini Etkileyen Faktörler", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1):1-18.
- Sezen, G. & Paliç, G. (2011). "Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algılarının Belirlenmesi", 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 April 2011, Antalya.
- Şahin, N.; Şahin, N.H. & Heppner, P.P. (1993). "Psychometric Proporties of the Problem Solving Inventory In a Group of Turkish University Students", *Cognitive Therapy and Research*, 4 (17):379-396.
- Türkçapar, Ü. (2009). "Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Farklı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerileri", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1):129-139.
- Ünüvar, A. (2003). "Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15-18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisine ve Benlik Saygısına Etkisi", *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yalçın, B.; Tetik, S. & Açıkgöz, A. (2010). *Yüksekokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algıları ile Kontrol Odağı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma* Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(2):19-27.
- Yetim, A.A. (2000). "Sporun Sosyal Görünümü", *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1:63-72.
- Yıldırım, A.; Hacıhasanoğlu, R.; Karakurt, P. & Türkleş, S. (2011). "Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Etkileyen Faktörler", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1):905-921.
- Yıldırım, S. & Özcan G. (2011). "Lisanslı Olarak Takım Sporü ve Bireysel Spor Yapan ile Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23):111-135.